

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Eve Kallas
Tartu Vallavalitsus
eve.kallas@tartuvald.ee

Teie 21.05.2025

Meie 05.06.2025 nr 2.3-8/25/1629-2

Vastus pöördumisele

Esitasite Andmekaitse Inspeksioonile pöördumise. Pöördumisest nähtuvalt on Tartu valla kasutuses jäätmeregiister, mille puhul on kasutatud tarkvara KOVGIS EVALD. Plaanis on juurutada jäätmeregiistri jaoks uut tarkvara, mida on vaja katsetada. Soovite teada, kuidas testida tarkvara selliselt, et kõigi õigused oleksid kaitstud.

Esmalt selgitame, et üldreeglina on keelatud kasutada reaalseid isikuandmeid andmekogu arendamiseks või testimiseks. Eesti infoturbestandardi (E-ITS)¹ järgi viiakse testimisi läbi arendus- ja testkeskkondades, mis on käidukeskkonnast eraldatud. Ühe ohuna näeb E-ITS tööandmetega testimisel seda, et tarkvara testimisse kaasatud isikud võivad seejuures näha konfidentsiaalseid töö- või isikuandmeid. Seetõttu pakub E-ITS ühe meetmena füüsiliste isikutega seotud testandmete anonüümimist, mis tähendab, et reaalselt ei ole otseselt või kaudselt võimalik konkreetseid andmeid konkreetse andmesubjektiga kokku viia, või siis vähemalt pseudonüümimist (OPS.1.1.6.M11).

Samas erandjuhtudel on võimalik kasutada testimiseks ka originaalandmeid. Kuid siin näeb E-ITS ohuna ette seda, et kui testimiseks kasutatakse käidukeskkonna andmeid, mitte andmete koopiaid, siis võidakse neid andmeid tahtmatult muuta või kustutada. Kui tööandmeid kasutatakse IT-süsteemide integratsiooni testimisel, võib testandmete töötlus mõjutada tahtmatult toiminguid tegelike andmetega teistes süsteemides. Seetõttu testitakse tarkvara ainult selleks ettenähtud test- ja käidueelses (pre-live) keskkonnas, mis on käidukeskkonnast lahutatud ja selgelt eristatav (OPS.1.1.6.M11).

Seoses originaalandmetega testimisega on Andmekaitse Inspeksioon varasemalt leidnud, et testimise teostamiseks tuleb eelnevalt läbi viia ja koostada ka andmekaitsealane mõjuhindang, kus hinnatakse planeeritud tegevusega seotud riske andmesubjektidele. Lisaks, kui soovitakse ühel eesmärgil kogutud isikuandmeid kasutada muul eesmärgil, tuleb selle hindamise läbiviimisel arvestada ka EL isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 6 lõikes 4 olevate nõuetega.

Seega on testimine anonüümseks muutmata originaalandmetega lubatud vaid järgmistel juhtudel:

- testimiseks mõeldud keskkond vastab samadele turvanõuetele kui käidukeskkond, sealjuures on läbi viidud andmekaitsealane mõjuhindang;
- testimine on kooskõlas eesmärkidega, mille jaoks isikuandmeid algselt koguti;
- kui anonüümseks muudetud originaalandmete kasutamine muudaks konkreetse testprotsessi töömahu ebamõistlikult suureks;

¹ <https://eits.ria.ee/>

- erandjuhud, kus vaatamata testkeskkonnas rakendatud originaalilähedastele andmetele on võimalik kasutatavates tööprotsessides esinevaid vigu tuvastada üksnes originaalandmetega või kui protseduuri turvet ei ole võimalik tagada mõnel muul viisil;
- testimiseks mõeldud keskkond on käidukeskkonnast lahutatud ja selgelt eristatav;
- testimisel ja testide tulemuste analüüsimisel on tundlike andmete põhjal koostatud testandmed testkeskkonnas andmete avalikustamise eest piisavalt kaitstud;
- tagatud on, et testimise jaoks vajalikele andmetele pääsevad juurde üksnes töötajad, kellel on volitus teha testimisi ja parandada testimise käigus esinevaid vigu; sealjuures peab olema tagatud, et need isikud on allutatud konfidentsiaalsuslepetele ja eriti andmekaitseõuete tagamist puudutavatele ettekirjutustele;
- planeeritud testide läbiviimisest tuleb piisavalt vara teavitada asutuse andmekaitse spetsialisti;
- originaalandmetele tehtud pöördused, millega kaasneb kopeerimine, tuleb dokumenteerida;
- pärast testimise lõpetamist tuleb originaalandmete koopiad testkeskkonnast kas viivitamatult kustutada või testkeskkonnas muuta anonüümseks selliselt, et reaalselt ei ole otseselt või kaudselt võimalik neid andmeid konkreetse andmesubjektiga või tema tegevusega kokku viia.

Loodame, et saime selgitustega Teile abiks olla.

Lugupidamisega

Terje Enula
jurist
peadirektori volitusel